

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL ADVOKATĖS INESOS ARBOČIENĖS SKUNDO NR. 5D-2026/2.1-683 PRIŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2026 m.

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2026 m. balandžio 22 d. gavo Y advokatės Inesos Arbočienės (toliau – Pareiškėja) skundą dėl Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo priėmimu (toliau – Skundas). 2026 m. balandžio 30 d. buvo gautas Skundo aplinkybes patikslinantis raštas.

2. Pareiškėja Skunde nurodo, kad ji 2026 m. kovo 16 d. atstovaujamosios vardu elektroniniu paštu Migracijos departamentui išsiuntė motyvuotą ir saugiu elektroniniu parašu pasirašytą prašymą panaikinti sprendimą uždrausti jos atstovaujamajai atvykti į Lietuvą. 2026 m. balandžio 1 d. Pareiškėja gavo Migracijos departamento atsisakymą nagrinėti 2026 m. kovo 16 d. prašymą, nes jis neatitinka teisės aktų reikalavimų, t. y. buvo pateiktas ne per MIGRIS ir ne pačios Y. Pareiškėjos nuomone, šis atsakymas parodo sistemingą Migracijos departamento pareigūnų piktnaudžiavimą ir biurokratizmą, pažeidžia atstovaujamosios teisės turėti advokatą ir kreiptis į valstybės instituciją, kad būtų peržiūrėtas jos atžvilgiu priimtas sprendimas.

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo ištirti jos Skundą.

TYRIMO IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė 2026 m. gegužės 8 d. raštu Nr. SE-1163 kreipėsi į Migracijos departamentą prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

5. Seimo kontrolierė gavo Migracijos departamento 2026 m. gegužės 28 d. raštą Nr. 26SD11291 (1 priedas).

6. Tyrimui aktualus teisinis reguliavimas, įtvirtintas Seimo kontrolierių įstatyme, Įstatyme dėl užsieniečių teisinės padėties (toliau – ĮUTP), Viešojo administravimo įstatyme,

Advokatūros įstatyme ir Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinio sąrašo sudarymo ir tvarkymo taisyklėse (toliau – Taisyklės), pateikiamas 2 priede.

7. ĮUTP, kuris reglamentuoja užsieniečių atvykimo ir išvykimo, buvimo ir gyvenimo, prieglobsčio ir laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje suteikimo, integracijos ir sprendimų dėl užsieniečių teisinės padėties apskundimo tvarką bei kitus užsieniečių teisinės padėties Lietuvos Respublikoje klausimus, taip pat Lietuvos Respublikos elektroninio rezidento statuso suteikimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, nustatyta, kad užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinį sąrašą sudaro, tvarko ir duomenis iš šio sąrašo skelbia ir centrinei antrosios kartos Šengeno informacinei sistemai teikia Migracijos departamentas Vyriausybės nustatyta tvarka.

Taisyklių 28.1 papunktyje nustatyta, kad duomenys apie užsieniečių gali būti išbraukiami iš nacionalinio sąrašo, jei kompetentingai įstaigai (šiuo atveju Migracijos departamentui) pateikiamas motyvuotas užsieniečio prašymas. Jis teikiamas per MIGRIS, o esant techniniams MIGRIS sutrikimams, dėl kurių negalima šio prašymo pateikti per MIGRIS, – raštu (paštu ar elektroninėmis priemonėmis, pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu). Prašyme turi būti nurodyti Taisyklių 6.1–6.10 papunkčiuose (šios pažymos 2 priedo 1.5 papunktis) nurodyti užsieniečio duomenys, užsieniečio elektroninio pašto adresas ir telefono ryšio numeris, taip pat pridėta galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento kopija (jos tikrumas turi būti paliudytas dokumentų kopijų tikrumo paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos), nuotrauka, kurioje užsienietis yra užfiksuotas su savo galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento asmens duomenų lapu ir kurioje aiškiai matomi visi šiame lape esantys įrašai ir asmens nuotrauka, taip pat prašyme nurodytas aplinkybės pagrindžiančių dokumentų kopijos (jeigu jų turima).

8. Skundo tyrimo metu nustatyta:

8.1. Pareiškėja 2026 m. kovo 16 d. atstovaujamosios vardu Migracijos departamentui elektroniniu paštu išsiuntė prašymą dėl sprendimo uždrausti jos atstovaujamajai atvykti į Lietuvą panaikinimo;

8.2. 2026 m. balandžio 1 d. Pareiškėja gavo Migracijos departamento atsisakymą nagrinėti 2026 m. kovo 16 d. prašymą, nes jis neatitinka teisės aktų (Taisyklių 28.1 papunkčio) reikalavimų, t. y. buvo pateiktas ne per MIGRIS ir ne pačios Y, o jos advokatės.

9. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierė savo darbo praktikoje (2025 m. birželio 9 d. pažyma Nr. 5D-2025/2.1-345 (toliau – Pažyma)) buvo susidūrusi su atveju, kai Migracijos departamento pareigūnai atsisakė priimti advokatės prašymą dėl duomenų apie jos klientą išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, nes jį pateikė ne pats užsienietis. Tiek Pažymoje nurodytu, tiek nagrinėjamu atvejais Migracijos departamento pareigūnai paaiškino, kad aplinkybė, jog Taisyklėse nėra tiesiogiai nustatyta galimybė užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, lemia tai, kad tokį prašymą užsienietis gali pateikti tik asmeniškai.

Seimo kontrolierė Pažymoje vertino, kad toks teisinio reglamentavimo interpretavimas nepagrįstai riboja asmens teisę turėti advokatą. Taip pat nurodė, kad Advokatūros įstatyme yra įtvirtinta, jog kiekvienas asmuo įstatymų nustatyta tvarka turi teisę pasirinkti advokatą, kuris patartų, jam atstovautų ar gintų jo interesus. Atkreipė Migracijos departamento dėmesį, kad Taisyklių 3 punkte yra nustatyta, jog Taisyklės yra taikomos laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir taisyklių nuostatų, o tai reiškia, kad Taisyklėse nustatytas teisinis reglamentavimas turi būti aiškinamas laikantis ir Advokatūros įstatymo nuostatų, t. y. vien tai, kad Taisyklėse nėra tiesiogiai įtvirtinta galimybė užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, negali paneigti aukštesnės galios teisės akte – Advokatūros įstatyme – įtvirtintos asmens teisės į advokatą, o kartu ir jo galimybės pateikti pirmiau nurodytą prašymą.

Seimo kontrolierė pažymi, kad ir nagrinėjamu atveju vertintina, kad turi būti sudaryta galimybė užsieniečių advokatams (šiuo atveju – Pareiškėjai) atstovauti savo klientams Taisyklėse reglamentuojamuose teisiniuose santykiuose, kuriuose nėra būtinas užsieniečio dalyvavimas (šiuo atveju – atstovaujamosios vardu pateikti prašymą dėl sprendimo uždrausti jai atvykti į Lietuvą panaikinimo). Ypač atsižvelgiant į tai, kad, kaip nustatyta Advokatūros įstatyme, advokato teisę teikti teisinės paslaugas gali riboti tik įstatymai.

10. Migracijos departamento pareigūnai Seimo kontrolierei nurodė, kad MIGRIS prašymo dėl draudimo atvykti panaikinimo formoje nėra galimybės pasirinkti užsieniečiui atstovaujantį asmenį, kuris galėtų užpildyti prašymą.

Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas reiškia viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant viešąjį administravimą, t. y. elgtis rūpestingai ir atidžiai, padėti asmenims įgyvendinti jų teises, tinkamai veikiant pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus. Pažymėtina ir tai, kad viešojo administravimo subjektai (šiuo atveju – Migracijos departamentas) savo veikloje turi vadovautis, be kita ko, ir viešojo administravimo principais, tarp kurių yra naujovių ir atvirumo permainingoms principas. Šis principas įpareigoja viešojo administravimo subjektus ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikant pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius. Tai suponuoja Migracijos departamento pareigą ieškoti techninių ir kitokių sprendimų, kurie padėtų sudaryti sąlygas asmenims naudotis turimomis teisėmis bendraujant ir sprendžiant problemas, susijusias su Migracijos departamento vykdomomis funkcijomis.

Migracijos klausimai ir su jais susijusios procedūros yra sudėtingi, asmenims nustatantys įvairius įsipareigojimus ir reikalavimus, todėl viešojo administravimo subjektas (šiuo atveju – Migracijos departamentas) turi būti aktyvus ir padėti asmenims (šiuo atveju – Pareiškėjai ir jos klientei) tinkamai įgyvendinti jų teises, suteikdamas visokeriopą pagalbą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierė Pažymoje konstatavo, jog Migracijos departamento pareigūnai, pastebėję, kad MIGRIS sistemoje nėra techninių sprendimų,

leidžiančių užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, turėjo imtis priemonių, kad tokie sprendimai būtų sukurti, arba ieškoti kitų būdų užtikrinti užsieniečio advokato teisę pateikti tokį prašymą, o ne atsisakyti priimti kitomis priemonėmis, t. y. ne per MIGRIS sistemą, pateiktą prašymą, nes ir Pažymoje nurodytu atveju MIGRIS sistemoje nebuvo techninių sprendimų, leidžiančių advokatui atstovaujamojo vardu pateikti tokį prašymą.

Seimo kontrolierė pažymi, kad ir nagrinėjamu atveju vertintina, kad turi būti sudaryta galimybė užsieniečių advokatams (šiuo atveju – Pareiškėjai) pateikti prašymą dėl jų atstovaujamųjų duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo per MIGRIS sistemą arba kitais būdais, o ne atsisakyta šį prašymą priimti.

11. Vienas iš Seimo kontrolierių veiklos tikslų – viešojo administravimo gerinimas ir siekis mažinti biurokratizmo apraiškas. Vadovaujantis SKĮ, biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma. Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

Pažymėtina, kad šioje pažymoje aptarti Migracijos departamento pareigūnų veiksmai – neteisėtai ribojant asmens teisę turėti advokatą, nesielgiant pakankamai rūpestingai ir nesistengiant rasti sprendimų, kurie leistų užsieniečio advokatui pateikti prašymą, susijusį su jo kliento teisių gynimu, vertinami kaip biurokratizmas bei laikytini prieštaraujančiais Advokatūros įstatymo nuostatomis ir gero viešojo administravimo principui. Tokios aplinkybės jau buvo konstatuotos ir Pažymoje, todėl darytina išvada, kad Migracijos departamento pareigūnai, paneigdami Advokatūros įstatyme nustatytą asmens teisę turėti advokatą, kuris patartų, jam atstovautų ar gintų jo interesus, ir toliau veikia biurokatiškai, nepaisydami anksčiau Seimo kontrolierės nustatytų pažeidimų, pateiktų vertinimų bei rekomendacijų.

12. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – Migracijos departamentas), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo principų, įskaitant įstatymo viršenybės, išsamumo ir objektyvumo principus. Tai reiškia, kad į prašymą ar skundą jis turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Atsakymą į gautą prašymą ar skundą jis turi pateikti per 20 darbo dienų nuo jo gavimo institucijoje dienos. Paminėtina, kad Taisyklėse yra įtvirtintas tapatus sprendimo dėl užsieniečio duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo priėmimo terminas.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Migracijos departamentas gavo Pareiškėjos 2026 m. kovo 16 d. prašymą dėl jos klientės duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo. Į šį prašymą per teisės aktuose nustatytą terminą buvo atsakyta Migracijos departamento 2026 m. balandžio 1 d. raštu, kuriame nurodyta, kad atsisakoma priimti Pareiškėjos prašymą, paaiškinant, kad jis pateiktas nesilaikant Taisyklių 28.1 papunktyje įtvirtintos tvarkos, pagal kurią tokį prašymą per MIGRIS gali pateikti tik pats užsienietis.

Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjai pateiktame Migracijos departamento 2026 m. balandžio 1 d. atsakyme išdėstyta pozicija nesiderina su Advokatūros įstatymo nuostatomis ir prieštarauja gero viešojo administravimo principui (šios pažymos 9–11 punktai), darytina išvada, kad jis yra formalus ir neatitinka teisės aktų reikalavimų.

13. Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad skundas dėl Migracijos departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo priėmimu, yra pagrįstas.

Kadangi Y 2026 m. balandžio 16 d. per MIGRIS pateikė prašymą Nr. 2604-DA-0031 dėl draudimo atvykti panaikinimo ir jis buvo priimtas, Seimo kontrolierės rekomendacija priimti Pareiškėjos 2026 m. kovo 16 d. prašymą neteiktina.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pažymoje Seimo kontrolierė Migracijos departamento direktorei rekomendavo imtis priemonių, kad ateityje būtų sudaryta galimybė užsieniečių advokatams atstovauti savo klientams Taisyklėse reglamentuojamuose teisiniuose santykiuose, kuriuose nėra būtinas užsieniečio dalyvavimas. Migracijos departamento pareigūnai Seimo kontrolierę informavo, kad inicijuos teisės aktų pakeitimus ir MIGRIS sistemos funkcionalumą tobulinimą, kad užsieniečių advokatai turėtų galimybę teikti prašymus dėl asmens duomenų išbraukimo iš užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinio sąrašo. Šiuos pakeitimus jie planavo įgyvendinti per 2026 m. pirmą pusmetį. Atsižvelgusi į tai, kad Pažymoje pateikta rekomendacija dar nėra įgyvendinta (1 priedo 1.5 papunktis), Seimo kontrolierė rekomenduoja imtis priemonių ją kuo skubiau įgyvendinti.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia Y advokatės Inesos Arbočienės skundą dėl Migracijos departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo priėmimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

15. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į tai, kad Pažymoje teikta rekomendacija dar nėra įgyvendinta, ir tai, kad jau yra suėjęs šiam įgyvendinimui plane numatytas terminas (2026 m. pirmasis pusmetis), Migracijos departamento direktorei rekomenduoja kuo skubiau imtis priemonių, kad ateityje būtų sudaryta galimybė užsieniečių advokatams atstovauti savo klientams Taisyklėse reglamentuojamuose teisiniuose santykiuose, kuriuose nėra būtinas užsieniečio dalyvavimas (pavyzdžiui, su dokumentų išdavimu nesusijusiais atvejais).

Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti Seimo kontrolierę (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolierei pateikti el. p. ombuds@lrski.lt arba per E. pristatymo informacinę sistemą).

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė

TYRIMO METU GAUTA INFORMACIJA

1. Seimo kontrolierė gavo Migracijos departamento 2026 m. gegužės 28 d. raštą Nr. 26SD11291. Rašte ir jo prieduose pateikta ši informacija:

1.1. „2026-03-16 Migracijos departamente buvo gautas Pareiškėjos prašymas Nr. 9K-6042 „Dėl termino uždrausti atvykti į Lietuvą peržiūrėjimo“. 2026-04-01 Migracijos departamentas į pareiškėjos el. p. [...] pateikė atsakymą Nr. 26SD6613.“

1.2. „Migracijos departamentas negalėjo nagrinėti 2026-03-16 pateikto prašymo kadangi prašymas neatitiko Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinio sąrašo sudarymo ir tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 436 (toliau - Taisyklės) 28.1 papunktyje nustatytų reikalavimų, kur nurodyta, jog motyvuotą prašymą užsienietis teikia per MIGRIS (Lietuvos migracijos informacinė sistema), o esant techniniams MIGRIS sutrikimams, dėl kurių negalima šio prašymo pateikti per MIGRIS – raštu. Atsižvelgus į tai, kad prašymas buvo pateiktas ne pačios užsienietės ir pateiktas ne per MIGRIS, nors MIGRIS techninių sutrikimų nebuvo, su prašymu nebuvo pateikta galiojančio užsieniečio paso kopija, kurios tikrumas turi būti paliudytas dokumentų kopijų tikrumo paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos ir nepateikta nuotrauka, kurioje užsienietis yra užfiksuotas su savo galiojančio paso asmens duomenų lapu ir kurioje aiškiai matomi visi šiame lape esantys įrašai ir asmens nuotrauka, pareiškėja buvo informuota, kad prašymas nenagrinėjamas, kartu išaiškinta prašymų dėl draudimo atvykti panaikinimo pateikimo tvarka, nustatyta Taisyklių 28.1. papunktyje.“

1.3. „Prašymų išbraukti duomenis iš nacionalinio sąrašo tvarka nustatyta atsižvelgiant į šios procedūros specifiką: užsienietis, kuriam draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, įprastai nėra Lietuvoje, neturi galimybės autentifikuotis elektroniniu būdu. Todėl, kaip numatyta Taisyklių 28.1 ir 32.3.1 papunkčiuose, užsienietis savo asmens tapatybę patvirtina prie teikiamo prašymo, be visa ko, pridėdamas galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento kopiją (kopijos tikrumas turi būti paliudytas dokumentų kopijų tikrumo paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos), nuotrauką, kurioje yra užfiksuotas su savo galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento asmens duomenų lapu ir kurioje aiškiai matomi visi šiame lape esantys įrašai ir asmens nuotrauka (ši nuotrauka nepridedama, jei prašymas teikiamas prie MIGRIS prisijungus per Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformą). Toks tapatybės patvirtinimo būdas leidžia užsieniečiui (net ir jam nesant Lietuvoje ir neturint elektroninio parašo priemonių ir kt.) pateikti prašymą.

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, ir tai, kad, kol Taisyklėse dar nėra atlikti pakeitimai, kuriuos yra numatyta atlikti atsižvelgus į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės 2025-06-09 pažymoje Nr. 5D-2025/2.1-345 pateiktas rekomendacijas, ir MIGRIS prašymo formoje dėl draudimo atvykti panaikinimo nėra galimybės pasirinkti užsienietį atstovaujantį asmenį, kuris galėtų užpildyti prašymą, manome, kad tokį prašymą užsienietis turi pateikti asmeniškai, vadovaujantis Taisyklėse nustatyta tvarka.“

1.4. „Šiuo atveju buvo nustatyta pagrindinė aplinkybė, kad 2026-03-17 gautas prašymas pateiktas ne per MIGRIS ir ne paties užsieniečio, todėl jis nebuvo nagrinėjamas,

pateikiant atsakymą ir nurodant priežastis. Kadangi prašymas pateiktas ne per MIGRIS, aplinkybė, kad kartu su prašymu nebuvo pateikta nuotrauka, kurioje užsienietis yra užfiksuotas su savo galiojančio kelionės dokumento asmens duomenų lapu, nebuvo esminė. Pažymime, kad vadovaujantis galiojančiomis Taisyklėmis, teikiamas motyvuotas užsieniečio prašymas išbraukti duomenis apie jį iš sąrašo ar sutrumpinti draudimo atvykti laiką, turi atitikti nustatytus reikalavimus.“

1.5. „Projektas ir jo techninis įgyvendinimas dėl Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės 2025-06-09 pažymoje Nr. 5D-2025/2.1-345 pateiktos rekomendacijos įgyvendinimo, kad ateityje būtų sudaryta galimybė užsieniečių advokatams atstovauti savo klientams teikiant prašymus dėl uždraudimo atvykti panaikinimo (termino sutrumpinimo), yra numatytas vykdyti šiais metais. Su minėtais pakeitimais susiję darbai yra suplanuoti atsižvelgiant į skirtingus prioritetus ir didelius pakeitimus, kuriuos buvo (yra) reikalinga atlikti dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimų taip pat dėl pakeitimų, susijusių su Migracijos ir prieglobsčio pakto pakeitimais.“

1.6. „Pažymime, kad 2026-04-02 Migracijos departamente buvo gautas pakartotinis Pareiškėjos prašymas (reikalavimas) Nr. 9K-7394 išnagrinėti 2026-03-16 prašymą Nr. 9K-6042, o 2026-04-16 Y per MIGRIS pateikė prašymą Nr. 2604-DA-0031 dėl draudimo atvykti panaikinimo. Išnagrinėjęs raštu pateiktus 2026-03-16 Nr. 9K-6042, 2026-04-02 Nr. 9K-7394 prašymus ir per MIGRIS pateiktą prašymą Nr. 2604-DA-0031, Migracijos departamentas 2026-04-21 priėmė sprendimą Nr. 26S83164 atsisakyti išbraukti Y duomenis iš užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinio sąrašo. Migracijos departamentas turi duomenų apie tai, kad 2026-04-21 sprendimas Nr. 26S83164 yra apskūstas ir nagrinėjamas teisme.“

TYRIMUI REIKŠMINGOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

1. Nacionalinės teisės aktai:

1.1. *Seimo kontrolierių įstatymo* (toliau – SKĮ) 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 1 dalis: „Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

1.2. Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties:

1 straipsnio „Įstatymo paskirtis ir taikymas“ 1 dalis: „Šis Įstatymas nustato užsieniečių atvykimo ir išvykimo, buvimo ir gyvenimo, prieglobsčio ir laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje suteikimo, integracijos ir sprendimų dėl užsieniečių teisinės padėties apskundimo tvarką ir kitus užsieniečių teisinės padėties Lietuvos Respublikoje klausimus, taip pat reglamentuoja Lietuvos Respublikos elektroninio rezidento statuso suteikimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką.“

133 straipsnio „Draudimas atvykti į Lietuvos Respubliką“ 7 dalis: „Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinį sąrašą sudaro, tvarko ir duomenis iš šio sąrašo skelbia ir centrinei antrosios kartos Šengeno informacinei sistemai teikia Migracijos departamentas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.“

1.3. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“: „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.“

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 4 dalis: „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos.“

1.4. *Advokatūros įstatymo 4 straipsnis „Advokato veikla“:* „1. Advokato teisę teikti teisinės paslaugas gali riboti tik įstatymai. 2. Kiekvienas asmuo įstatymų nustatyta tvarka turi teisę pasirinkti advokatą, kuris patartų, jam atstovautų ar gintų jo interesus.“

1.5. *Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinio sąrašo sudarymo ir tvarkymo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2005 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 436:*

3 punktas: „Sąrašas tvarkomas ir duomenys iš šio sąrašo C. SIS teikiami laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir taisyklių nuostatų.“

6 punktas: „Į sąrašą įrašomi šie užsieniečio duomenys: 6.1. vardas (-ai); 6.2. pavardė (-ės); 6.3. užsienio valstybės suteiktas asmens kodas (jeigu užsienietis turi valstybės, kurioje asmens kodas yra naudojamas, išduotą pasą arba jį atitinkantį kelionės dokumentą); 6.3¹. interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas (jeigu suteiktas); 6.4. gimimo data; 6.5. gimimo vieta; 6.6. lytis; 6.7. pilietybė (-ės); 6.8. nuolatinės gyvenamosios vietos užsienyje adresas (jeigu žinomas); 6.9. paso arba jį atitinkančio kelionės dokumento pavadinimas; 6.10. paso arba jį atitinkančio kelionės dokumento serija, numeris, išdavimo data, valstybė, išdavusi šį dokumentą, jo galiojimo laikas; 6.11. veido atvaizdas ir pirštų atspaudai, jeigu šie duomenys turimi (tapatybei patvirtinti).“

28 punktas: „Duomenys apie užsienietį, kuriam uždrausta atvykti į Lietuvos Respubliką įstatymo 133 straipsnio 1, 11, 2, 5 ar 6 dalyje nurodytu pagrindu, gali būti išbraukiami iš sąrašo arba sutrumpintas draudimo šiam užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką laikas sprendimą uždrausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką priėmusios įstaigos sprendimu, jeigu sprendimą uždrausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką priėmusiai įstaigai pateikiamas: 28.1. motyvuotas užsieniečio prašymas išbraukti duomenis apie jį iš sąrašo ar sutrumpinti draudimo jam atvykti į Lietuvos Respubliką laiką. Šis prašymas atitinkamai Migracijos departamentui arba Valstybės sienos apsaugos tarnybai teikiamas per MIGRIS, o esant techniniams MIGRIS sutrikimams, dėl kurių negalima šio prašymo pateikti per MIGRIS – raštu (paštu ar elektroninėmis priemonėmis, pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu). Prašyme turi būti nurodyti taisyklių 6.1–6.10 papunkčiuose nurodyti užsieniečio duomenys, užsieniečio elektroninio pašto adresas ir telefono ryšio numeris, kartu pridėdant galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento kopiją (kopijos tikrumas turi būti paliudytas dokumentų kopijų tikrumo paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos), nuotrauką, kurioje užsienietis yra užfiksuotas su savo galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento asmens duomenų lapu ir kurioje aiškiai matomi visi šiame lape esantys įrašai ir asmens nuotrauka, prašyme nurodytas aplinkybės pagrindžiančių dokumentų kopijas (jeigu turimos). Kai prašymas teikiamas užsieniečiui prie MIGRIS prisijungus per Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformą arba raštu, šiame papunktyje nurodyta nuotrauka nepridedama.“

31 punktas: „Sprendimas išbraukti duomenis apie užsienietį iš sąrašo ar sutrumpinti draudimo užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką terminą priimamas per 20 darbo dienų nuo taisyklių 28 punkte nurodyto prašymo (pasiūlymo) gavimo Migracijos departamente ar Valstybės sienos apsaugos tarnyboje dienos, o taisyklių 29 punkte nurodytu atveju – užsienio reikalų ministro motyvuoto pasiūlymo pateikimo vidaus reikalų ministrui dienos. Duomenys iš sąrašo išbraukiami ar įrašomas kitas draudimo atvykti į Lietuvos Respubliką terminas

Migracijos departamento sprendimo išbraukti duomenis apie užsieniečių iš sąrašo ar sprendimo sutrumpinti draudimo užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką terminą priėmimo dieną arba ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo vidaus reikalų ministro ar Valstybės sienos apsaugos tarnybos priimto sprendimo išbraukti iš sąrašo duomenis apie užsieniečių ar sutrumpinti draudimo tokiam užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką terminą gavimo Migracijos departamente dienos.“

32 punktas: „Duomenis iš sąrašo, pateiktus C. SIS, šioje sistemoje sprendimą dėl uždraudimo atvykti priėmusios įstaigos sprendimu atšaukti įspėjimą dėl užsieniečio neįsileidimo pagal SIS II reglamento 24 arba 25 straipsnį ar perspėjimą dėl draudimo užsieniečiui atvykti ir apsigyventi pagal SIS reglamento 24 arba 25 straipsnį panaikina Migracijos departamentas. Sprendimas atšaukti įspėjimą dėl užsieniečio neįsileidimo pagal SIS II reglamento 24 arba 25 straipsnį ar perspėjimą dėl draudimo užsieniečiui atvykti ir apsigyventi pagal SIS reglamento 24 arba 25 straipsnį priimamas: [...]; 32.3. jeigu užsienietis, dėl kurio paskelbtas įspėjimas C. SIS, arba taisyklių 9 punkte nurodyta valstybės institucija ar įstaiga pateikia motyvuotą prašymą sprendimą uždrausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką priėmusiai įstaigai ir ji nustato, kad nebeliko SIS II reglamento 24 arba 25 straipsnyje ar SIS reglamento 24 arba 25 straipsnyje nurodyto pagrindo taikyti įspėjimą dėl užsieniečio neįsileidimo į Šengeno erdvę, tačiau išlieka pagrindas drausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką. Motyvuotą prašymą atšaukti įspėjimą dėl užsieniečio neįsileidimo pagal SIS II reglamento 24 arba 25 straipsnį ar SIS reglamento 24 arba 25 straipsnį sprendimą uždrausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką priėmusiai įstaigai: 32.3.1. užsienietis, dėl kurio paskelbtas įspėjimas C. SIS, teikia per MIGRIS, o esant techniniams MIGRIS sutrikimams, dėl kurių negalima šio prašymo pateikti per MIGRIS – raštu (paštu ar elektroninėmis priemonėmis). Visi raštu, įskaitant elektroninėmis priemonėmis, pateikti prašymai turi būti pasirašyti prašymą pateikusio duomenų subjekto arba jo atstovo. Teikiant prašymą elektroninėmis priemonėmis, turi būti pateikta pasirašyto prašymo skaitmeninė kopija arba prašymas turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, atitinkančiu 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB, nustatytus reikalavimus, arba suformuotas tokiu būdu, kuris leidžia prašymą teikiantį asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo autentiškumą. Motyvuotame prašyme turi būti nurodyti taisyklių 6.1–6.10 papunkčiuose nurodyti užsieniečio duomenys, užsieniečio elektroninio pašto adresas ir telefono ryšio numeris, kartu pridedant galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento kopiją (kopijos tikrumas turi būti paliudytas dokumentų kopijų tikrumo paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos), nuotrauką, kurioje užsienietis yra užfiksuotas su savo galiojančio užsieniečio paso ar jį atitinkančio kelionės dokumento asmens duomenų lapu ir kurioje aiškiai matomi užsieniečio veido atvaizdas ir visi šiame lape esantys įrašai ir asmens nuotrauka, prašyme nurodytas aplinkybes pagrindžiančių dokumentų kopijas (jeigu turimos). Kai prašymas teikiamas užsieniečiui prie MIGRIS prisijungus per Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformą arba raštu, šiame papunktyje nurodyta nuotrauka nepridedama; [...].“

TYRIMUI REIKŠMINGA SEIMO KONTROLIERIŲ DARBO PRAKTIKA

1. Seimo kontrolierės 2025 m. birželio 9 d. pažymoje Nr. 5D-2025/2.1-345 nurodyta:

1.1 „Migracijos departamento pareigūnai Seimo kontrolierei paaiškino, kad, jų nuomone, aplinkybė, jog Taisyklėse nėra tiesiogiai nustatyta galimybė užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, lemia tai, kad tokį prašymą užsienietis gali pateikti tik asmeniškai.

Seimo kontrolierė nesutinka su tokia Migracijos departamento pozicija ir vertina, kad toks teisinio reglamentavimo interpretavimas nepagrįstai riboja asmens teisę turėti advokatą.

Advokatūros įstatyme yra įtvirtinta, kad kiekvienas asmuo įstatymų nustatyta tvarka turi teisę pasirinkti advokatą, kuris patartų, jam atstovautų ar gintų jo interesus.

Atkreiptinas Migracijos departamento dėmesys, kad Taisyklių 3 punkte yra nustatyta, jog Taisyklės yra taikomos laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir taisyklių nuostatų. Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad Taisyklėse nustatytas teisinis reglamentavimas turi būti aiškinamas laikantis ir Advokatūros įstatymo nuostatų, t. y., vien tai, kad Taisyklėse nėra tiesiogiai įtvirtinta galimybė užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, negali paneigti aukštesnės galios teisės akte – Advokatūros įstatyme įtvirtintos asmens teisės į advokatą, o kartu ir jo galimybės pateikti pirmiau nurodytą prašymą.“

1.2. „Migracijos departamento pareigūnai, pastebėję, kad MIGRIS sistemoje nėra techninių sprendimų, kurie leistų užsieniečio advokatui pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, turėjo imtis priemonių, jog jie būtų sukurti, arba ieškoti kitų būdų, kaip užtikrinti užsieniečio advokato teisę pateikti prašymą dėl jo atstovaujamojo duomenų išbraukimo iš nacionalinio sąrašo, o ne atsisakyti priimti kitomis priemonėmis, t. y., ne per MIGRIS sistemą, pateiktą pirmiau nurodytą prašymą.“

1.3. „Pažymėtina, kad šioje pažymoje aptarti Migracijos departamento pareigūnų veiksmai – neteisėtai ribojant asmens teisę turėti advokatą, nesieligiant pakankamai rūpestingai ir nesistengiant rasti sprendimų, kurie leistų užsieniečio advokatui pateikti prašymą, susijusį su jo kliento teisių gynimu, vertinami kaip biurokratizmas bei laikytini prieštaraujančiais Advokatūros įstatymo nuostatomis ir gero viešojo administravimo principui.“

1.4. „Seimo kontrolierė nusprendžia advokatės [...], atstovaujančios [...], skundą dėl Migracijos departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo priėmimu, pripažinti pagrįstu.“

1.5. „Migracijos departamentui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje būtų sudaryta galimybė užsieniečių advokatams atstovauti savo klientams Taisyklėse reglamentuojamuose teisiniuose santykiuose, kuriuose nėra būtinas užsieniečio dalyvavimas (pavyzdžiui atvejais, nesusijusiais su dokumentų išdavimu).“